

วัดในพระพุทธศาสนา ในประเทศไทย

รวบรวมโดย พระราชสุทธินิพนธ์มณฑล วัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรี

พระราชสุทธินิพนธ์มณฑล

D056

(๑) ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา มาตั้งแต่อดีตอันไกล พระมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงเป็นประมุขของประเทศชาติไทย และรัฐบาลไทย ผู้ปกครองประเทศชาติไทย ก็นับถือพระพุทธศาสนา งานพระพุทธศาสนา ก็เป็นงานพระราชภาระ และเป็นรัฐกิจที่สำคัญควบคู่กันกับการนับถือพระพุทธศาสนาของประชาชนมาตั้งแต่ต้น

เพราะฉะนั้น วัดในพระพุทธศาสนา อันเป็นที่ทำงานพระพุทธศาสนา โดยพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ดำเนินการ พระมหากษัตริย์ รัฐบาล และประชาชน เป็นผู้อุปถัมภ์ จึงมีอยู่ทั่วประเทศไทยในทุกจังหวัด และแทบจะทุกอำเภอ แม้ในภาคใต้ขณะนี้วัดในประเทศไทย มีมากกว่า ๓๐,๐๐๐ วัด

(๒) วัดทั้งหมดนี้ ถ้าตั้งอยู่บนเนื้อที่ วัดละ ๑๕ ไร่โดยเฉลี่ย ก็จะเป็นเนื้อที่มากกว่า ๔๕๐,๐๐๐ ไร่ ถ้าสร้างด้วยเงิน วัดละ ๕,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาทโดยเฉลี่ย ก็จะเป็นเงินมากกว่า ๑๕๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท ซึ่งก็นับเป็นจำนวนค่อนข้างมาก การสร้างก็ยังดำเนินการกันอยู่เรื่อย ๆ บ้านขยายออกไปเท่าไร วัดก็เพิ่มมากขึ้นตามกัน เพราะมีบ้านที่ไหนก็มีวัดที่นั่น ห้ามไม่ได้

บางทีก็สร้างใกล้กันมากเกินไปโดยไม่จำเป็น แทนที่จะเป็นคุณกลับเป็นโทษ ในทางให้เกิดการแข่งขันกัน สร้างความแตกแยกในระหว่างกันก็มี

ทั้งหมดนี้เป็นความจริงที่ควรพิจารณาด้วยดีของทุก ๆ ฝ่าย

(๓) ประเด็นที่ควรพิจารณา ก็คือ

๑. วัดทำประโยชน์อะไรให้บ้านบ้าง ? คุ่มค่าหรือไม่

๒. งานของวัดในขณะนี้ถูกต้องหรือควรแก้ไขประการใดบ้าง ?
เพราะเหตุใด ?
๓. การบำรุงวัดที่สมควร ควรจะเป็นอย่างไร ?
๔. การสร้างวัดที่ไม่สมควรหรือไม่ ควรจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสม

(๔) วัดเป็น

๑. ศาสนสถาน
๒. ศึกษสถาน
๓. ธรรมสถาน
๔. บุญสถาน

วัดที่มีลักษณะครบทุกประการตามนี้ และมีจำนวนพอสมควรแก่การสภาพบ้าน ย่อมมีประโยชน์แก่บ้านคุ้มค่า

(๕) วัดพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ที่ทำงานของพระพุทธศาสนา และที่ปฏิบัติศาสนกิจของพระภิกษุสงฆ์ ที่สร้างร่วมกัน ในที่ที่สมควรโดยเอกเทศ โดยลักษณะเรียบ ๆ ง่าย ๆ เป็นไปตามธรรมชาติ เว้นจากความสวยงามหรูหรา

มีลักษณะเรียบร้อย นารีธรรม

เป็นอาวาส อาราม

ในบรรยากาศสงัดเงียบ

นำไปสู่ความวิเวก

(๖) พระภิกษุสงฆ์มีหน้าที่

๑. ทำงานพระศาสนา
๒. ให้การศึกษา
๓. อบรมคุณธรรม

๔. เป็นสื่อแห่งบุญของทุกคน

เพื่อ

๑. ตนเอง
๒. คนอื่น
๓. ส่วนรวม

ด้วย

๑. ความเมตตา
๒. ยึดพระธรรมวินัย
๓. มุ่งหมายความสงบ

โดยยึดหลักสำคัญที่สุด คือ การปฏิบัติธรรม จะทำอะไรมากมายเพียงใดก็ตาม ถ้าไม่มีการปฏิบัติธรรมจะไปไม่รอด

(๗) ศาสนา คือ ระบบบริหารตนเอง และบริหารสังคม

เพื่อ

๑. ความเจริญงอกงาม
๒. ความสงบเรียบร้อย
๓. ความสามัคคีกลมเกลียวกัน ตามลัทธิและปรัชญา แต่ละกาละเทศะ

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาเพื่อ

๑. ปัญญา ความรอบรู้ ฆาธา และสังฆธรรม เข้าใจธรรมชาติ
๒. ความบริสุทธิ์ใจ
๓. กรุณา ความช่วยเหลือกัน เพราะมีชีวิตร่วมกันตลอดเวลา

ปรัชญาชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนา มีว่า

๑. คนที่ช่วยตัวเองไม่ได้เป็นคนเลว
๒. คนที่ช่วยตัวเองได้เป็นคนธรรมดา ไม่ใช่คนเลว ไม่ใช่คนดี
๓. คนที่ช่วยคนอื่นได้ เป็นคนดี เป็นคนแท้

๔. คนที่ช่วยส่วนรวมได้ เป็นคนดีที่สุด
๕. คนเกิดมาเพื่อช่วยเหลือกัน และมีชีวิตอยู่เพื่อช่วยเหลือกันจึงเป็นสัตว์สังคม

(๘) การศึกษา คือ การเตรียมชีวิต เพราะการศึกษาทำให้คน

๑. รู้จักคิด
๒. รู้จักทำ
๓. รู้จักแก้ปัญหา

สร้างความสามารถในการช่วยตัวเอง ให้มีกินมีใช้ อยู่กับคนที่ต้องการจะอยู่ด้วยได้ด้วยความสะดวก มีความปลอดภัยไร้ปัญหา เป็นการเตรียมการเป็นคนเพื่อจะได้นำไปสู่

๑. การช่วยคนอื่น และ
๒. การช่วยส่วนรวม ตามลำดับ

(๙) คุณธรรม คือ ระบบให้เกิดความสำเร็จ และความมั่นคง เป็นพื้นฐานแห่งความเป็นคน

ความเป็นคน ประกอบด้วย ๔ ส่วน คือ

๑. คุณธรรม
๒. อาชีพ
๓. หน้าที่
๔. สังคม

คุณธรรมสำคัญที่สุด เพราะทำให้อาชีพเจริญมั่นคง หน้าที่เรียบร้อย สังคมราบรื่น

ขาดคุณธรรม ทั้งอาชีพ ทั้งหน้าที่ ทั้งสังคม อยู่ไม่ได้ ไปไม่รอด

คุณธรรมจึงเป็นเหมือน เสาแห่งความเป็นคน

คุณธรรม ที่จำเป็นพื้นฐาน ได้แก่

๑. วินัย
๒. ความอดทน
๓. ความซื่อสัตย์
๔. ความเมตตา
๕. ความสามัคคี

เป็นเบญจธรรมแห่งความเป็นคน นำไปสู่ผลสำเร็จที่ปรารถนาชั่ววันรัตน

วินัย คือ

๑. ระเบียบ เพื่อความถูกต้องเรียบร้อย
๒. มารยาท เพื่อความเข้าใจดีต่อกัน
๓. ประเพณี เพื่อความสืบเนื่องแห่งสิ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้

เป็นจุดเริ่มต้น แห่งหน้าที่ การงาน และความเป็นอยู่ทุกกรณี

ความอดทน คือ ความอดกลั้นต่อเครื่องกีดขวางอาชีพ หน้าที่ ความเป็นอยู่และสภาพสังคม โดยเฉพาะอยากเป็นคนต้องทนได้ อยากรอยู่กับคนต้องทนได้

ความซื่อสัตย์ คือ

๑. ความซื่อตรงต่อหน้าที่
๒. ความจริงใจต่อคนทั่วไป
๓. ความจงรักภักดีต่อผู้ใหญ่
๔. ความกตัญญูกตเวที

ความเมตตา คือ

๑. ความรักกัน
๒. ความปรารถนาดีต่อกัน
๓. การให้เกียรติกัน
๔. การให้อภัยกัน

ความสามัคคี คือ ความคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมร่วมกัน ไม่ใช่

๑. ความรุนแรงต่อกัน
๒. ความหยาบคายต่อกัน
๓. การเอาแพ้เอาชนะกัน

มุ่งความปรองดอง เพื่อ ความเข้าใจกัน เป็นประการสำคัญ

(๑๐) คำว่าบุญ หมายถึง ความสะอาดหมดแห่งความคิด นำชีวิตไปสู่
ความเจริญมั่นคง เพราะ

๑. ไม่ทำลายตัวเอง
๒. ไม่ทำลายคนอื่น
๓. ไม่ทำลายส่วนรวม
๔. อันเป็น แหล่งแห่งสันติสุขของมนุษยชาติ ที่แท้จริง

บุญเกิด เพราะ

๑. การให้ความช่วยเหลือกัน จาก
๒. มีวินัยของคน และ
๓. มีปัญญา ที่ช่วยตนเองถูกทาง สร้างความไม่มีเวรไม่มีภัยให้แก่คนทั้งหลาย

(๑๑) องค์กร ๔ คือ

๑. ศาสนา
๒. การศึกษา
๓. คุณธรรม
๔. บุญ

ที่เป็นงานของวัดในพระพุทธศาสนา ดำเนินการจัดเป็น จตุสดมภ์ชีวิต ที่สำคัญของคนและสังคม ที่มีความสมบูรณ์เป็นอย่างยิ่ง

นี่คือประโยชน์ที่วัดให้แก่บ้าน เพราะฉะนั้น มีบ้านจึงต้องมีวัด เพราะวัด

๑. เป็นพี่เลี้ยงบ้าน
๒. เป็นผู้ปกครองบ้าน
๓. เป็นผู้นำบ้าน
๔. เป็นศูนย์กลางของบ้าน เป็นสโมสรสถานของบ้าน บ้านอยู่ได้

เพราะวัด และวัดอยู่ได้เพราะบ้าน เพราะบ้านพึ่งวัด วัดพึ่งบ้าน

ซึ่งเป็นชีวิตอันสมบูรณ์ของไทย มาแต่โบราณกาล ทั้งหมดนี้ คือ ความจริงที่คุ้มครองชาติไทย คนไทย และเมืองไทย ให้รอดพ้นจากภัยพิบัติทั้งปวง อยู่รอดมาได้จนถึงปัจจุบันนี้

จึงสมควรที่จะได้รับการพิจารณาจากผู้ปรารถนาดีต่อชาติบ้านเมืองทั่วไป

(๑๒) ตามข้อเท็จจริง ในปัจจุบันนี้ วัดมิได้เป็นตามที่ได้กล่าวมาทุกประการ ได้เปลี่ยนจากที่เป็นมา ซึ่งควรจะเป็นต่อไป แต่ก็เป็นไปในประการที่ไม่ควรจะเป็นมากมาย บางแห่งแทบจะไม่มีสิ่งดีเหลืออยู่เลย ก็มี

อาจสรุปตามข้อเท็จจริงในขณะนี้ได้บางประการ ดังต่อไปนี้

๑. การสร้างวัดในขณะนี้ ที่มีใช้เพื่อบ้าน หรือเพื่อพระศาสนา แต่เพื่อประกาศความยิ่งใหญ่ของคนสร้าง หรือเพื่อสนองตัณหาของคนสร้างก็มีอยู่ อยู่วัดเดิมไม่ใหญ่โต ทำอะไรไม่ได้ประโยชน์ตามที่ต้องการ ก็ไปสร้างวัดใหม่

วัดสร้างขึ้นมาก ก็ดำเนินการเพื่อลาภ เพื่อยศ เพื่อประโยชน์ตามที่ตนปรารถนา ทำลายศักดิ์ศรี ทำลายความสงบสุข ทำลายความสามัคคี ภายในบ้านให้ย่อยยับลงไป มีอยู่พอสมควร

๒. วัดกับบ้านขัดกัน จนมีสภาพเป็นปรปักษ์ต่อกัน ก็มีไม่น้อย
๓. วัดหลอกหลวงบ้าน เอาเปรียบบ้าน บ้านเบียดเบียนวัดก็มี
๔. วัดบั่นทอนเศรษฐกิจบ้านก็มี
๕. วัดบางวัด เต็มไปด้วยมลภาวะที่เป็นภัยต่อบ้านก็มี
๖. วัดที่มีความเป็นอยู่รกร้างบ้านก็มี เพราะภายในวัดมีคนที่เป็อันตรายต่อบ้านอยู่มากมายก็มี มีสิ่งก่อสร้างที่เป็นพิษต่อบ้าน ก็มี
๗. ในที่สุดวัดที่ไม่มีสภาพวัดเลยก็มี ทั้งนี้มีอยู่ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคทั่วไป ทั้งหมดนี้อาจเป็นจากเหตุหลายประการ อาทิ เช่น

๒. บางท้องถิ่นหาเจ้าอาวาสที่คุณภาพสมควรต่อภาระงาน และหน้าที่ไม่ได้

๓. บางแห่งหาคนที่มีความเข้าใจวัด เข้าใจศาสนาที่ถูกต้องไม่ได้ทั้งพระ ทั้งฆราวาส ก็มี
๔. บางที่ไม่มีคนที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของชีวิตว่า ควรจะต้องมีอะไรบ้าง จึงจะมีทางอยู่รอดได้ ก็มี
๕. บางที่ก็นับถือศาสนา นับถือวัด นับถือพระ ไม่ถูกต้อง
๖. บางที่บำรุงพระศาสนา บำรุงวัด บำรุงพระ ไม่ถูกเป้าหมาย หรือบางที่ก็บำรุงมากเกินไป ทำให้วัด ทำให้พระหลงทางได้ก็มีไม่น้อย

(๑๓) ต้นเหตุแห่งความวิปริตทั้งหลายที่กล่าวมา คงเป็นเพราะ

๒. ระบบบริหารการศาสนา การคณะสงฆ์ที่ผ่านมา และที่กำลังใช้ยังไม่ถึงเป้าหมาย เพราะความเข้าใจของพวกเราทั้งหมด ทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ ไม่ถึงมาตรฐาน ไม่ทันเหตุการณ์ ไม่ทันอิทธิพลแห่งมายาและสิ่งแวดล่อมรวมกันนั่นเอง ไม่ใช่เพราะพวกใดพวกหนึ่ง หรือคนใดคนหนึ่งแน่นอนที่สุด
๓. ความไม่ถึงเป้าหมายที่ว่านั้นได้สะสมหมักหมมทีละเล็กทีละน้อยมานานมาก จนมีปริมาณเหลือวิสัยที่จะแก้ไขได้ในชีวิตของพวกเรานี้ก็ได้

(๑๔) พี่น้องพุทธบริษัททั้งหลาย ทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ ได้โปรดพิจารณาด้วยดีว่า ถ้าเราไม่แก้ไขใครจะแก้ไข เพราะพวกเราทำลายเอง พวกเราก็ต้องแก้เอง ทำดีกว่าไม่ทำ เพราะทำก็คงได้ผลบ้าง ถ้าไม่ทำก็จะไม่ได้อะไรเลย เพราะฉะนั้น ทำเถิด ตั้งใจทำ ดีกว่าสักแต่ว่าทำ

บางคนพูดว่า เรื่องของวัด เรื่องของพระ อย่าเอามาพูดเลย จำคาญเปล่า ๆ บ้านเราทรัพย์สินเรา เราไม่รักษาไม่ดูแล ใครเขาจะรักษา จะดูแล ไม่มีเลย เพราะไม่ใช่เรื่องของเรา ตัวเรา เราก็ต้องรักษาเองถ้าเรารักมัน

พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่จำเป็นแก่ชีวิตเราที่สุด ถ้าเราห่างไป ก็คงไม่มีอะไร
ทำให้เรายึดมั่นใจในตัวเราเองแบบไทย ๆ ได้

ศรัทธา เป็นกำลังในการสร้างความสำเร็จที่ชอบที่ประเสริฐ เป็นพระพุทธ
พจน์ที่ควรแก่การศึกษาโดยแท้